

6η ενότητα

ΕΝΕΡΓΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΑΞΙΩΝ

Σ' αυτή την ενότητα:

Θα μελετήσουμε τις **δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις** και θα δούμε τις **χρονικές σχέσεις** μεταξύ των γεγονότων και πώς αυτές εκφράζονται στο λόγο μας.

Θα μελετήσουμε τους **υποθετικούς λόγους** και θα μάθουμε να τους χρησιμοποιούμε κατάλληλα για να δηλώσουμε τις προϋποθέσεις για την εκπλήρωση μιας ενέργειας.

Θα συνειδητοποιήσουμε ότι **οι σημασίες** μερικών λέξεων **περιλαμβάνονται** στη σημασία μιας άλλης λέξης και αποτελούν εξειδικεύσεις της.

Θα μάθουμε **να ορίζουμε** διάφορες έννοιες με την ακρίβεια και τη σαφήνεια που απαιτούνται σε κάθε περίπτωση.

Θα μιλήσουμε για τη φτώχεια, την αδικία, την καταπίεση και τα άλλα **βάσανα του κόσμου** μας και θα δούμε **κριτικά** και **αυτοκριτικά** τη **στάση** μας απέναντι σ' αυτά.

Θα μιλήσουμε για την αξία **της αλληλεγγύης** και θα σκεφτούμε με ποιες μορφές μπορεί αυτή να εκδηλωθεί σήμερα.

Κείμενο 1 Ο νεανικός ιδεαλισμός

Τα περισσότερα παιδιά που γνωρίζω, πλούσια ή φτωχά, επιθυμούν βαθιά να κάνουν κάτι σημαντικό στη ζωή τους. Μου μιλάνε για την επιθυμία τους να προστατεύσουν τα τροπικά δάση, να σώσουν τις θαλάσσιες χελώνες ή να βοηθήσουν παιδιά που ζουν στο δρόμο.

Τι συμβαίνει όμως με την πάροδο του χρόνου σ' αυτό τον ιδεαλισμό; Δυστυχώς, ακόμα και οι πιο ανεξάρτητοι νέοι υποκύπτουν συνήθως στα αδιάκοπα μηνύματα που παίρνουν από τον περίγυρό τους ότι η πρώτη προτεραιότητά τους θα πρέπει να είναι να κερδίσουν ένα υψηλό εισόδημα. Παρόλο που ποτέ δε θα γίνω πλούσιος σχεδιάζοντας προγράμματα για τα άστεγα παιδιά, είχα την καλή τύχη να συνεργάζομαι με ανθρώπους απ' όλο τον κόσμο, οι οποίοι επέλεξαν να συμβάλουν σε κάτι θετικό παρά να αποκτήσουν πολλά χρήματα. Οι περισσότεροι έχουν πάθος για τη δουλειά τους και θεωρούν τυχερό τον εαυτό τους που πληρώνονται για να κάνουν κάτι το οποίο πιστεύουν. Και είναι επίσης από τους πιο ικανούς ανθρώπους στον πλανήτη. Γνωρίζω εθελοντές του Ερυθρού Σταυρού που μπορούν να κατασκευάσουν τα πάντα απ' το τίποτα, μιλούν με άνεση τέσσερις γλώσσες και γράφουν ποιήματα στον ελεύθερο χρόνο τους. Απαλλαγμένοι από την έγνοια της απόκτησης μεγάλου εισοδήματος, ζουν από μέρα σε μέρα και ταξιδεύουν ανάλαφροι. Τα παιδιά τους κοιμούνται σε αιώρες και συναναστρέφονται τα παιδιά των ντόπιων. Αντί να παίζουν με play stations, εξερευνούν μονοπάτια της ζούγκλας.

Πώς καταλήγουν οι άνθρωποι να εργάζονται σε μακρινές χώρες με οργανώσεις ανθρώπινων δικαιωμάτων ή προστασίας του περιβάλλοντος; Οι περισσότεροι ακτιβιστές* λένε την ίδια ιστορία. Σε κάποια κρίσιμη στιγμή της ζωής τους, συνειδητοποίησαν ότι ανοιγόταν ένας άλλος δρόμος μπροστά τους. Εγώ βίωσα μια τέτοια στιγμή το 1984, σ' ένα σταθμό επείγουσας βοήθειας στην έρημο Ογκαντέν της Αιθιοπίας, περιτριγυρισμένος από παιδιά κάτισχνα, αλλά με απίστευτη δύναμη. Ορκίστηκα να μην τα ξεχάσω. Ποτέ όμως δε συνάντησα κάποιον που να βίωσε τέτοιου είδους φώτιση ξαπλωμένος δίπλα σε μια πισίνα ή στα κλιματισμένα γραφεία ενός ουρανοξύστη. Το πρόβλημα είναι ότι σε πολύ λίγους νέους προτείνεται στην πράξη αυτή η εναλλακτική δυνατότητα.

Οι σπουδαστές κολεγίων και πανεπιστημίων συναγωνίζονται να γεμίσουν το βιογραφικό τους με εργασιακές εμπειρίες, δουλεύοντας αμισθί, σαν σκλάβοι, σε τράπεζες και δικηγορικά γραφεία. Μετά το πτυχίο, ο ανεγκυστήρας οδηγεί κατευθείαν στον κόσμο των εταιρειών. Τα όνειρα για ηλιοβασιλέματα στην Κένυα γρήγορα αντικαθίστανται με σχέδια για γκολφ τα απογεύματα της Τετάρτης.

Επισκέπτομαι συχνά σχολεία σε διάφορες πόλεις όπου μιλώ για τη δουλειά μου με τα παιδιά του δρόμου. Σε πολλές περιπτώσεις, έχω επιστρέψει σε γυμνάσια όπου πριν από μερικά χρόνια είχα συναντήσει νέα παιδιά με σχέδια για να αλλάξουν τον κόσμο. Τι έγιναν αυτοί οι νέοι; Γονείς, φίλοι και δυνητικοί εργοδότες είχαν παρέμβει και η πλάστιγγα έγερνε προς την επιλογή μιας καλοπληρωμένης θέσης σε πολυεθνική εταιρεία. Ελπίζω, για το δικό τους καλό, οι νέοι αυτοί και οι νέες να μη σκέφτονται και πολύ το τίμημα που χρειά-

ζεται να πληρώνουν για την επιλογή τους. Να μη σκέφτονται τα άστεγα παιδιά της Αφρικής, τους μικρούς αυτούς αγωνιστές της ζωής που θα μπορούσαν να γίνουν φίλοι τους και να τους προσφέρουν τις πιο βαθιές συγκινήσεις. Ή την υπέροχη διεθνή ομάδα με την οποία θα συνεργάζονταν, αν είχαν επιλέξει να δουλέψουν με τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα ή τη Διεθνή Αμνηστία. Ελπίζω τα καινούρια τους τζιπ να τους παρηγορούν, και το αφεντικό τους να τους αφήνει ελεύθερα τα απογεύματα της Τετάρτης για γκολφ, όπως τους είχε υποσχεθεί.

Peter Dalglish, *International Herald Tribune*, αναδημοσίευση στην εφημ. *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*, 2001

* **ακτιβιστής:** άνθρωπος που πιστεύει στην αποτελεσματικότητα της δράσης και αναπτύσσει ενεργό δράση στο πλαίσιο μιας ομάδας προκειμένου να επιτευχθούν συγκεκριμένοι στόχοι.

Ερωτήσεις κατανόησης

- 1 Ποια επιλογή έχει κάνει στη ζωή του ο συγγραφέας του κειμένου;
- 2 Τι θυσιάζουν και τι κερδίζουν όσοι αποφασίζουν να αφιερώσουν τη ζωή τους σε δραστηριότητες αλληλεγγύης προς τους αδύνατους και στον αγώνα για την υπεράσπιση οικουμενικών αγαθών;
- 3 Εντοπίστε τα σημεία του κειμένου όπου σας φαίνεται ότι ο λόγος είναι ειρωνικός.

Κείμενο 2 [Αν δώσεις...]

Αν δώσεις ένα ψάρι σ' έναν άνθρωπο,
θα φάει μια φορά.
Αν τον μάθεις να ψαρεύει,
θα τρώει σ' όλη του τη ζωή.

Αν τα σχέδιά σου είναι για ένα χρόνο, σπείρε σπόρους.
Αν είναι για δέκα χρόνια, φύτεψε δέντρο.
Αν είναι για εκατό χρόνια, μόρφωσε το λαό.
Σπέρνοντας μια φορά σπόρους, σοδιάζεις μια φορά.
Φυτεύοντας ένα δέντρο, σοδιάζεις δέκα φορές.
Μορφώνοντας το λαό, σοδιάζεις εκατό φορές.

Κουάνγκ-Τσέου, 4ος-3ος αι. π.Χ., Κίνα

Ερωτήσεις κατανόησης

- 1 Ποια είναι η καλύτερη βοήθεια που μπορεί κάποιος να προσφέρει στους συνανθρώπους του σύμφωνα με τον Κινέζο ποιητή;
- 2 Πιστεύετε ότι η πρότασή του έχει αξία σήμερα; • Με ποιους τρόπους θα μπορούσε να εφαρμοστεί στο σύγχρονο κόσμο;

Κείμενο 3

Quino, *Μαφάλντα*, εκδ. Παρά πέντε, 1991

Ερώτηση κατανόησης

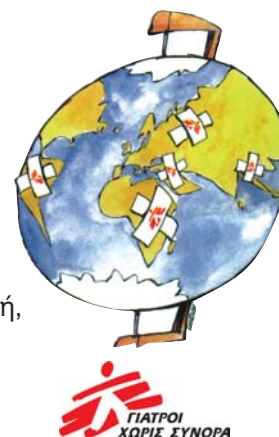
Ποιες μορφές «αλληλεγγύης» σατιρίζει το κόμικς;

Κείμενο 4 Πώς ξεκινά μια αποστολή;

Μόλις ξεσπάσει μια κρίση, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα στέλνουν μια έμπειρη ομάδα για διερευνητική αποστολή στην εν λόγω περιοχή. Η ομάδα αυτή θα εκτιμήσει τις ιατρικές και υγειονομικές ανάγκες, την τεχνική υποδομή, τις δυνατότητες μεταφοράς και αποθήκευσης του ιατροφαρμακευτικού υλικού, θα καταγράψει τους φυσικούς παράγοντες (πολιτικούς, γεωγραφικούς, κλιματολογικούς κ.λπ.) και θα καθορίσει τους στόχους και τις προτεραιότητες της επικείμενης αποστολής στη χώρα.

Αμέσως μετά τη διερευνητική αποστολή, η ομάδα θα ενημερώσει τα κεντρικά γραφεία σχετικά με τα αποτελέσματα και τις εκτιμήσεις που προέκυψαν από την επίσκεψη στην περιοχή. Αν παρθεί απόφαση να ξεκινήσει εκεί μια νέα αποστολή, μια συντονιστική ομάδα θα καθορίσει τον προϋπολογισμό που θα δαπανηθεί στην αποστολή, τον αριθμό των εθελοντών που θα συμμετάσχουν στο πρόγραμμα καθώς και τις ειδικότητές τους, τις προτεραιότητες τόσο στον ιατρικό όσο και στον τεχνικό τομέα και το είδος και την ποσότητα του εξοπλισμού που θα χρειαστούν οι ομάδες για τη λειτουργία του προγράμματος.

Ενημερωτικό φυλλάδιο της οργάνωσης *Γιατροί Χωρίς Σύνορα*, 2003

Ερωτήσεις κατανόησης

- 1 Έχοντας υπόψη τις πληροφορίες του κειμένου, ποια γνώμη σχηματίζετε; • Για να γιατρευτούν οι πληγές του κόσμου φτάνουν οι καλές προθέσεις; • Τι άλλο χρειάζεται;
- 2 Ποιο είναι το μήνυμα του σκίτσου που συνοδεύει το κείμενο;

B1

Χρονικές προτάσεις

Κείμενο 5 Unicef

Έχετε σκεφτεί πως κάθε φορά που «βάζετε» τις ευχές στα αγαπημένα σας πρόσωπα να ταξιδέψουν πάνω σε μια κάρτα της Unicef, δίνετε ταυτόχρονα ένα γερό χτύπημα στις ασθένειες, στην πείνα, την αμάθεια και την παιδική εργασία; Ίσως το συνειδητοποιήσετε, αφού πρώτα μάθετε τι ακριβώς είναι και τι κάνει η Unicef. Για όσους από εσάς δεν το ξέρουν, πρόκειται για έναν οργανισμό που ίδρυσαν στις 11 Δεκεμβρίου 1946 τα Ηνωμένα Έθνη, ώστε να κάνουν κάτι για τις αμέτρητες στρατιές των παιδιών που υπήρξαν θύματα του Β' Παγκόσμιου πολέμου. Στις μέρες μας η Unicef έχει πια παραρτήματα σε όλο τον κόσμο, που ασχολούνται με τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των παιδιών στις υπό ανάπτυξη χώρες. Ένα από τα 145 αυτά παραρτήματα βρίσκεται στην Ελλάδα. Η Unicef έκανε την εμφάνισή της στη χώρα μας το 1947, λίγο μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο, όταν οι ελλείψεις σε τρόφιμα ήταν τεράστιες. Οι άνθρωποι της μοίραζαν γάλα στα μικρά Ελληνόπουλα, ενώ το 1950, όταν η χώρα υπέφερε από τους μεγάλους σεισμούς, η Unicef ήταν πάλι εκεί για να στηρίξει τα παιδιά με είδη πρώτης ανάγκης. Αργότερα, όταν η Ελλάδα βγήκε από τη λίστα των υπό ανάπτυξη χωρών αυτού του είδους, η βοήθεια σταμάτησε. Το 1977, ωστόσο, ιδρύθηκε η Ελληνική Επιτροπή Συνεργασίας (σήμερα Ελληνική Εθνική Επιτροπή Unicef), με στόχο πλέον να ευαισθητοποιήσει τους Έλληνες στα προβλήματα των παιδιών άλλων λαών και να συνεισφέρει στα προγράμματα εκπαίδευσης, παροχής καθαρού νερού, εμβολιασμών, προστασίας των παιδιών του πολέμου και άλλα.

«Unicef, Η δράση της Unicef στην Ελλάδα – Πώς μπορώ να βοηθήσω;», περ. «Ερευνητές», εφημ. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 1999 (διασκευή)

Ακούω και μιλώ

1. Βρείτε στα κείμενα τα ακόλουθα αποσπάσματα:
 - α. «Σε κάποια κρίσιμη στιγμή της ζωής τους, συνειδητοποίησαν ότι ανοιγόταν ένας άλλος δρόμος μπροστά τους» (κείμενο 1)
 - β. «γράφουν ποιήματα στον ελεύθερο χρόνο τους» (κείμενο 1)
 - γ. «Μετά το πτυχίο, ο ανεγκυστήρας οδηγεί κατευθείαν στον κόσμο των εταιρειών» (κείμενο 1)
 - δ. «όταν η χώρα υπέφερε από τους μεγάλους σεισμούς, η Unicef ήταν πάλι εκεί» (κείμενο 5)
 - ε. «Το 1977, ωστόσο, ιδρύθηκε η Ελληνική Επιτροπή Συνεργασίας» (κείμενο 5)
 - στ. «Αργότερα, όταν η Ελλάδα βγήκε από τη λίστα των υπό ανάπτυξη χωρών αυτού του είδους, η βοήθεια σταμάτησε» (κείμενο 5)

Υπογραμμίστε το μέρος κάθε αποσπάσματος που δηλώνει την έννοια του χρόνου. • Τα μέρη που υπογραμμίσατε ανήκουν σε πολλές διαφορετικές συντακτικές κατηγορίες (προθετικές φράσεις, επιρρήματα, πλάγιες πτώσεις ως προσδιορισμοί κ.λπ.). • Ποια από αυτά είναι δευτερεύουσες προτάσεις;

2. Προσπαθήστε να ξαναδιατυπώσετε τα παραπάνω αποσπάσματα αλλάζοντας το υπογραμμισμένο μέρος τους. • Για να δηλώσετε την έννοια του χρόνου, χρησιμοποιήστε λέξεις/φράσεις που να ανήκουν σε διαφορετική συντακτική κατηγορία από αυτήν του κάθε παραδείγματος.

Διαπιστώνω ότι:

- ▶ Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να τοποθετήσουμε ένα γεγονός στον άξονα του **χρόνου**. Ένας από τους τρόπους αυτούς είναι οι δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις με τις οποίες δηλώνεται η χρονική σχέση που υπάρχει ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα γεγονότα.
- ▶ Οι δευτερεύουσες **χρονικές** προτάσεις είναι **επιρρηματικές**.

3. Βρείτε τις χρονικές προτάσεις του κειμένου 3. • Προσπαθήστε να δηλώσετε τη χρονική σχέση με άλλους τρόπους.
4. Βρείτε στο κείμενο 5 τα αποσπάσματα που ακολουθούν.
 - α. «κάθε φορά που... παιδική εργασία;»
 - β. «Ίσως το συνειδητοποιήσετε, αφού πρώτα μάθετε τι ακριβώς είναι και τι κάνει η Unicef»
 - Ποιες είναι οι δύο ενέργειες που δηλώνονται σε καθένα από αυτά; • Ποια χρονική σχέση τις συνδέει; • Ποια ενέργεια προηγείται και ποια ακολουθεί;
5. Επαναδιατυπώστε το απόσπασμα β της παραπάνω δραστηριότητας χρησιμοποιώντας τις λέξεις: *πριν να* αντί για τις λέξεις: *αφού πρώτα*. • Μη διστάσετε να κάνετε όσες αλλαγές χρειάζονται. Προσέξτε όμως να μην αλλάξετε το νόημα του αποσπάσματος. • Τι διαπιστώνετε;

Μαθαίνω ότι:

- ▶ Το γεγονός που δηλώνεται με τη δευτερεύουσα χρονική πρόταση μπορεί να συμβαίνει **ταυτόχρονα** ή **πριν** (προτερόχρονο) ή **μετά** (υστερόχρονο) από εκείνο που δηλώνεται με την κύρια πρόταση.
- ▶ Για να δηλώσουμε τη διαφορετική χρονική σχέση, χρησιμοποιούμε διαφορετικούς χρονικούς συνδέσμους.

Ταυτόχρονο: *εκεί που, ενώ, ενόσω, καθώς, όσο, όποτε, όταν, σαν*

Προτερόχρονο: *άμα, αφού, αφότου, μόλις, μετά που, όποτε, όταν, σαν*

Υστερόχρονο: *μέχρι να/ που, όσο να/ που, πριν (να), προτού (να), ωστόσο (να), ώσπου (να), όποτε, όταν*

Κείμενο 6 [Γράμμα από τη Σομαλία]

Ας πούμε ότι σιγά σιγά μπαίνουμε σε μια ρουτίνα! Όχι ότι οι γκαντεμιές σταμάτησαν, απλά η κατάσταση φαίνεται πιο σταθερή.

Για να μη λες όμως ότι μόνο γκρίνια ακούς από μένα (στο κάτω κάτω, τι φταίω εγώ αν βρέθηκα, φαρούκλα όντας, στο μάτι του κυκλώνα, πρώτη αποστολή στη Σομαλία), υπάρχουν και καλά νέα...

Κατ' αρχάς, η ομάδα που απέμεινε είναι καινούρια και επίσης αναμένονται και νέες αφίξεις, όπερ σημαίνει νέο αίμα και ενέργεια. Αρκετά πια με την κούραση των προηγούμενων και τους συνεχείς αποχαιρετισμούς!

Έπειτα, (που είναι και το σπουδαιότερο) το πρόγραμμα βαδίζει καλά και τα παιδάκια στρογγυλεύουν και καμοχαλάνε: Ζουμπουρλούδικα ζουμπουρλούδικα, αρχίζουν και κάνουν μαγουλάκια και όταν δεν κουβαλάνω το στηθοσκόπιο και το ωτοσκόπιο, ξεθαρρεύουν και δεν κλαίνε, παρά το ότι είμαι ένας άσχημος μουζούνγκου (δηλ. λευκός) με γυαλιά και ξασπρισμένο δέρμα.

Ύστερα, έχουμε και χρόνο για μια μπέρα στο ποτάμι χαζεύοντας τους κροκόδειλους και τους ιπποπόταμους και τις Κυριακές πάμε στην αγορά για μάνγκο και παπάγια και λαχανικά και κάνουμε παζάρια. [...]

Παρά το γεγονός ότι μου τη σπάνε οι σοβινισμοί υπάρχουν κάποια πράγματα που μου λείπουν απ' την Ελλάδα: η ΘΑΛΑΣΣΑ, το ελαιόλαδο, η φέτα, το ξενύχτι και τα ελληνικά ως γλώσσα και ως ύκος (μπούχτι-σα τα ισπανικά μέρα νύχτα, αν και τώρα τα φιλοκαταλαβαίνω).

Πολλούς χαιρετισμούς σε όλους εκεί, κι αυτούς που ξέρω και αυτούς που δεν ξέρω.

Φιλιάκια, Πέτρος

Πέτρος Ισαακίδης, γιατρός, μέλος της αποστολής των *Γιατρών Χωρίς Σύνορα* στη Σομαλία, ενημερωτικό φυλλάδιο της οργάνωσης, 2003

Ακούω και μιλώ

Σε ποιον νομίζετε ότι απευθύνει το γράμμα του ο γιατρός; • Με ποιο σκοπό το έγραψε; • Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Διαβάζω και γράφω

- Υποθέστε ότι ο γιατρός του κειμένου 6 γράφει μια επιστολή
 - προς τους υπευθύνους του ελληνικού γραφείου των «Γιατρών Χωρίς Σύνορα» για να τους ενημερώσει σχετικά με την αποστολή και
 - προς μια ελληνική εφημερίδα για την ενημέρωση των αναγνωστών της.
 - Πώς θα ήταν οι επιστολές αυτές; • Επιλέξτε ο καθένας έναν από τους δύο τύπους επιστολής και γράψτε ένα σύντομο κείμενο (200-250 λέξεις).
 - Διαβάστε τα κείμενά σας στην τάξη • Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές παρατηρείτε ανάμεσα στους τρεις τύπους της επιστολής, τους δύο που γράψατε και τον τρίτο του κειμένου 6; • Εξηγήστε τις διαφοροποιήσεις που επιφέρατε στο αρχικό κείμενο γράφοντας το δικό σας.
- Ένα από τα χιλιάδες παιδιά της Λιβερίας που παγιδεύτηκαν και εξαναγκάστηκαν να πάρουν μέρος στην εμφύλια αιματοχυσία που συγκλόνισε αυτή την αφρικανική χώρα στις αρχές της δεκαετίας του 2000 αφηγείται την ιστορία του. Παρακάτω σας δίνεται η αφήγησή του, από την οποία έχουν αφαιρεθεί όλες οι ενδείξεις του χρόνου. • Αφού τη διαβάσετε, προσπαθήστε να την αποκαταστήσετε βάζοντας τις χρονικές ενδείξεις που σας δίνονται ανακατεμένες στη β' στήλη, στη σωστή τους θέση.

Αφήγηση

Ένας φίλος μου πρότεινε να πάμε μια βόλτα. Συναντήσαμε ένα φορτηγό φορτωμένο με μια οπλισμένη ομάδα κυβερνητικών στρατιωτών που πήγαιναν στο μέτωπο. Ο φίλος μου πρότεινε να μπούμε στο φορτηγό και μπήκαμε. Νόμιζα πως θα πάμε βόλτα. Κατάλαβα πόσο δύσκολο ήταν να αποδράσω, αφού ήμουν περιτριγυρισμένος από ένοπλους άντρες. Ο διοικητής μάς είπε να σκοτώνουμε όποιον μας φαινόταν ότι κάνει πλιάτσικο.

Σκοτώσαμε ή τραυματίσαμε τους περισσότερους φίλους μας. Βγήκα από αυτήν τη φοβερή κατάσταση. Θέλω να πω στους φίλους μου που κρατάνε ακόμη όπλα να τα αφήσουν και να πάνε στο σχολείο.

Robert Smith, 14 ετών από τη Λιβερία, περ. *ActionAid* Ελλάς
Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2003 (δασκευή)

Χρονικές ενδείξεις

- Σήμερα
- Όταν συνάντησα τους ανθρώπους της ActionAid
- Ένα πρωί που ήμουν σπίτι μου
- Εκεί που περπατούσαμε
- Σιγά σιγά
- Στην αρχή
- Τότε
- Όταν φτάσαμε στο μέτωπο του πολέμου
- Τις φοβερές εκείνες μέρες

- Αξιολογήστε τις δύο εκδοχές της αφήγησης. • Ποια σας φαίνεται καλύτερη και γιατί;

Διαπιστώνω ότι:

- Όταν θέλουμε να αφηγηθούμε κάτι (γραπτά ή προφορικά), **οι προσδιορισμοί του χρόνου και οι δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις** μάς είναι πολύ χρήσιμες στην οργάνωση του λόγου μας και βοηθούν τον αναγνώστη / ακροατή να παρακολουθεί τη **ροή της αφήγησης** και να κατανοεί τις **σχέσεις ανάμεσα στα γεγονότα**.

B2

Υποθετικές προτάσεις

Ακούω και μιλώ

1. Στους τέσσερις πρώτους στίχους του κειμένου 2 υπάρχουν δύο ζεύγη προτάσεων. • Ποια σχέση βλέπετε να συνδέει τις προτάσεις του κάθε ζευγαριού;
2. Βρείτε ζευγάρια προτάσεων με την ίδια σχέση στη δεύτερη στροφή του ίδιου κειμένου.
3. Υπογραμμίστε τα ρήματα των προτάσεων που εντοπίσατε στις δύο παραπάνω δραστηριότητες και αναγνωρίστε το χρόνο και την έγκλιση στην οποία βρίσκεται το καθένα.
4. Στο δεύτερο ζευγάρι προτάσεων της πρώτης στροφής αλλάξτε τους χρόνους των ρημάτων. • Χρησιμοποιήστε τύπους του παρατατικού και του υπερσυντέλικου. • Ξαναδιαβάστε ολόκληρη τη στροφή. • Ποια διαφορά προκύπτει στη σημασία;

Μαθαίνω ότι:

- ▶ Ένα ζευγάρι προτάσεων, στο οποίο η μία πρόταση αποτελεί όρο για να ισχύσει η άλλη, είναι ένας **υποθετικός λόγος**. Η πρόταση η οποία περιέχει τον όρο που πρέπει να ισχύει για να γίνει αυτό που δηλώνει η άλλη ονομάζεται **υπόθεση**. Η πρόταση που προσδιορίζεται από αυτήν λέγεται **απόδοση**.

Αν δώσεις ένα ψάρι...	+	θα φάει μια φορά	=	υποθετικός λόγος
Υπόθεση		απόδοση		

- ▶ Οι **υποθετικές** προτάσεις είναι δευτερεύουσες **επιρρηματικές** προτάσεις και εισάγονται συνήθως με το σύνδεσμο **αν**. Σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να εισάγονται και με άλλες λέξεις, όπως: *άμα, έτσι και, σε περίπτωση που*.
- ▶ Υπάρχουν δύο είδη υποθετικών λόγων:
 - α. αυτοί που εκφράζουν **το πραγματικό**, δηλαδή αν αληθεύει η υπόθεση, τότε αληθεύει και η απόδοση
 - β. αυτοί που εκφράζουν **το αντίθετο του πραγματικού**, δηλαδή καταστάσεις στις οποίες η υπόθεση δεν έχει πραγματοποιηθεί στο παρελθόν (ή πιθανότατα δε θα πραγματοποιηθεί ούτε στο μέλλον) και κατά συνέπεια το περιεχόμενο της απόδοσης είναι επίσης απραγματοποίητο (ή ελάχιστα πιθανό να πραγματοποιηθεί).

Παραδείγματα: α. *Αν δώσεις ένα ψάρι..., θα φάει...* (πραγματικό)
 β. *Αν είχες δώσει ένα ψάρι... θα είχε φάει...* (αντίθετο του πραγματικού)

5. Δύο ομιλητές κάνουν παρόμοιες διαπιστώσεις:

Ο Α λέει: «Αν ο αναπτυγμένος κόσμος διέθετε ελάχιστο μέρος του πλούτου του για να βοηθήσει στην ανάπτυξη της Αφρικής, το πρόβλημα θα λυνόταν».

Ο Β λέει: «Αν ο αναπτυγμένος κόσμος είχε διαθέσει ελάχιστο μέρος του πλούτου του για να βοηθήσει στην ανάπτυξη της Αφρικής, το πρόβλημα θα είχε λυθεί».

Και οι δύο ομιλητές χρησιμοποιούν υποθετικούς λόγους αντίθετους του πραγματικού. Βρίσκετε όμως κάποια διαφορά στο νόημα των διαπιστώσεών τους; • Ποιος άραγε από τους δύο ομιλητές σάς φαίνεται πιο αισιόδοξος; • Τι συμπέρασμα βγάζετε;

Διαβάζω και γράφω

1. Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου 1 βρείτε έναν υποθετικό λόγο. • Ξεχωρίστε την υπόθεση και την απόδοσή του. • Βρείτε σε ποιο είδος ανήκει.
2. Μετατρέψτε τον υποθετικό λόγο που βρήκατε στην προηγούμενη δραστηριότητα σε υποθετικό λόγο του άλλου είδους.
3. Στο κείμενο 2 μετατρέψτε τους τρεις τελευταίους στίχους σε υποθετικούς λόγους διατηρώντας το νόημά τους. • Σε ποια λέξη του κειμένου 2 αντιστοιχεί καθεμιά από τις υποθετικές προτάσεις που σχηματίσατε; • Τι συμπέρασμα μπορείτε να βγάλετε από την αντιστοίχιση που κάνατε;

Κείμενο 7 [Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί (ΜΚΟ) στο Διαδίκτυο]

Όπως όλοι οι οργανισμοί έτσι και οι Μη Κυβερνητικοί έχουν αναπτύξει τα τελευταία χρόνια μια έντονη δικτυακή παρουσία. Μπορείτε να βρείτε άφθονες ιστοσελίδες για ανθρωπιστικά θέματα και θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων που έχουν δημιουργηθεί είτε από απλούς πολίτες είτε από ΜΚΟ είτε από θεσμικούς οργανισμούς.

Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα δε θα μπορούσαν να λείπουν από αυτό το παγκόσμιο χωριό. Οι σελίδες του ελληνικού τμήματος «κατοικούν» στη διεύθυνση www.msf.gr όπου μπορείτε να βρείτε τις τελευταίες πληροφορίες από τις αποστολές της οργάνωσης, τα τελευταία νέα τους από όλο τον κόσμο, διευθύνσεις ιστοσελίδων άλλων τμημάτων της οργάνωσης, άρθρα, δελτία τύπου κ.λπ. Υπάρχει και ειδικά αφιερωμένη σελίδα στα σχολεία και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα! Περιμένουμε λοιπόν τα μηνύματά σας για να επικοινωνούμε... ηλεκτρονικά! [...]

Το ACTIONAID (<http://www.actionaid.org>) είναι μια από τις μεγαλύτερες οργανώσεις αρωγής στη Μεγάλη Βρετανία. Αν μείνουμε στη Γηραιά Αλβιώνα, θα βρούμε το site της Oxfam (<http://www.oxfam.org>) που είναι μια ένωση 11 αυτόνομων ΜΚΟ που αγωνίζονται για την εξάλειψη της φτώχειας και της αδικίας από τον πλανήτη.

Στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα βρούμε το site της Διεθνούς Αμνηστίας Amnesty International (AI) (<http://www.amnesty.org>) με πολύ σημαντικές πληροφορίες σχετικά με την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις εξαφανίσεις πολιτικών προσώπων, τους βασανισμούς και τις κακοποιήσεις και το site του Human Rights Watch (<http://www.hrw.org>), του γνωστού δικτύου παρακολούθησης της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε διάφορες χώρες. [...]

Και βέβαια, αν κάποιος αναζητά περισσότερες πληροφορίες για το ίδιο θέμα, θα βρει ένα πλούσιο ευρετήριο με σελίδες οργανισμών αλλά και απλών πολιτών για τα ανθρώπινα δικαιώματα Indexes of human rights Internet sites (<http://diana.law.yale.edu/diana/links/indexes.shtml>).

Αν θέλετε επίσης να λαμβάνετε τακτικά νέα από το χώρο αυτό, η εγγραφή σας στην παρακάτω Mailing List θα σας αποζημιώσει: Human Rights Lists (http://liszt.com/select/Politics/Human_Rights/). [...]

Αν βρίσκετε τα παραπάνω ενδιαφέροντα και θέλετε να λαμβάνετε στο ηλεκτρονικό σας ταχυδρομείο συχνά πληροφορίες, στις διευθύνσεις <http://www.liszt.com> και <http://www.onelist.com> θα βρείτε ό,τι είδους λίστα θεμάτων θέλετε. Απλά ψάξτε!

Ηλίας Παυλόπουλος, Network Administrator,

ενημερωτικό φυλλάδιο της οργάνωσης *Γιατροί Χωρίς Σύνορα*, 2003

Ακούω και μιλώ

1. Ποιοι από τους Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς (ΜΚΟ) που αναφέρονται στο κείμενο σας ήταν γνωστοί και ποιους τους ακούσατε τώρα για πρώτη φορά; • Μιλήστε στην τάξη γι' αυτούς που γνωρίζετε καλύτερα.
2. Βρείτε και υπογραμμίστε όλους τους υποθετικούς λόγους του κειμένου 7. • Σε ποιο είδος ανήκουν;

Διαβάζω και γράφω

1. Ένας φίλος σας ισχυρίζεται ότι δε συμμετέχει σε καμία οργάνωση για την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων, επειδή δεν ξέρει αρκετά πράγματα γι' αυτές. Ο ισχυρισμός του δε σας πείθει. • Απαντήστε του χρησιμοποιώντας τους υποθετικούς λόγους που εντοπίσατε στην προηγούμενη δραστηριότητα, αφού τους μετασχηματίσετε κατάλληλα.
2. Μελετήστε προσεκτικά τις υποθετικές προτάσεις που ακολουθούν και σκεφτείτε τι άλλο υποδηλώνουν. • Κάντε τις σωστές αντιστοιχίσεις.

<ol style="list-style-type: none"> 1. Αν υπάρχουν στον κόσμο πολλοί πρόσφυγες, είναι επειδή παραβιάζονται σε πολλές περιοχές τα ανθρώπινα δικαιώματα. 2. Αν οι δυσκολίες φαίνονταν ανυπέρβλητες, οι εθελοντές γιατροί ήταν μαχητές. 3. Αν ο Robert Smith πάει σήμερα στο σχολείο, το χρωστάει στην ActionAid. 4. Έτσι και αδιαφορήσουμε για τα προβλήματα του Τρίτου Κόσμου, το μέλλον του πλανήτη μας κινδυνεύει. 5. Αν δεν σου κάνει κόπο, στείλε μου τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις των ΜΚΟ. 	<ol style="list-style-type: none"> α. έντονη αντίθεση β. απειλή γ. ευγένεια δ. αποτέλεσμα ε. επεξήγηση
--	---

Διαπιστώνω ότι:

- Κάποτε οι **υποθετικές προτάσεις** μπορεί να υποδηλώνουν και κάτι άλλο πέρα από υπόθεση, όπως: *έντονη αντίθεση, απειλή, αποτέλεσμα, επεξήγηση, αναλογία-παρομοίωση, αιτία κ.λπ.*

Ακούω και μιλώ

1. Τι είδους δευτερεύουσες προτάσεις είναι υπογραμμισμένες στα παραδείγματα που ακολουθούν:
 - α. Όταν όλοι οι άνθρωποι του κόσμου εξασφαλίσουν τα απαραίτητα για την επιβίωσή τους, τότε μόνο υπάρχει ελπίδα για την ειρήνη.
 - β. Όταν ξεσπάσει μια κρίση, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα στέλνουν μια έμπειρη ομάδα για διερευνητική αποστολή.
2. Οι παραπάνω υπογραμμισμένες προτάσεις δηλώνουν προτερόχρονο, υστερόχρονο ή ταυτόχρονο;
3. Αντικαταστήστε το σύνδεσμο *όταν* με μια από τις λέξεις που εισάγουν υποθετικές προτάσεις. • Νομίζετε ότι το νόημα ανατρέπεται ή μένει περίπου ίδιο; • Τι συμπέρασμα βγάζετε;

Συμπεραίνω ότι:

- Οι χρονικές προτάσεις που δηλώνουν το προτερόχρονο πολύ συχνά δηλώνουν και κάποια προϋπόθεση. Είναι δηλαδή **χρονικοϋποθετικές**.

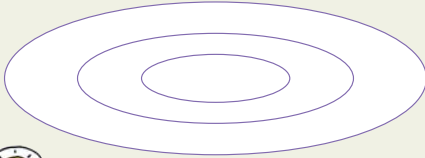
Γ1

Υπώνυμα

Ακούω και μιλώ

1. Διαγράψτε το στοιχείο που δεν ταιριάζει με τα υπόλοιπα:
Γιατροί Χωρίς Σύνορα, Διεθνής Αμνηστία, Ευρωπαϊκή Ένωση, Ερυθρός Σταυρός
 - Βρείτε έναν όρο που περιέχει όλα τα στοιχεία που απέμειναν.
2. Αντιστοιχίστε κάθε στοιχείο σε έναν κύκλο.

ActionAid

Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

ActionAid Ελλάς

Μαθαίνω ότι:

- Υπάρχουν λέξεις ή φράσεις των οποίων η σημασία συμπεριλαμβάνεται μέσα στην έννοια μιας άλλης λέξης ή φράσης. Αυτές οι λέξεις λέγονται **υπώνυμά** της.
Π.χ. *γιατρός* – *παιδίατρος*

3. Βέβαια, μία λέξη μπορεί να έχει πολλά υπώνυμα. Βρείτε υπώνυμα της λέξης *έγχορδα*.

Διαβάζω και γράφω

1. Στο κείμενο 5 βρήκαμε τις λέξεις: *τρόφιμα, ασθένειες, λαών*. Γράψτε όσα περισσότερα υπώνυμα αυτών των λέξεων μπορείτε.
2. Στο ίδιο κείμενο βρήκαμε τις λέξεις: *ασθένειες, πείνα, αμάθεια, παιδική εργασία*. Ποιας λέξης υπώνυμα μπορείτε να τις θεωρήσετε όλες αυτές;

Γ2

Ορισμός

Ακούω και μιλώ

1. Αναφέρετε και γράψτε στον πίνακα όλες τις περιπτώσεις εθελοντικής δράσης που γνωρίζετε στην Ελλάδα και στον κόσμο.
2. Συζητήστε ποια είναι τα κοινά γνωρίσματα όλων αυτών των εθελοντών και των δράσεων που αναπτύσσουν.
3. Διαβάστε παρακάτω πώς ορίζει το λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Γιώργου Μπαμπινιώτη τη λέξη *εθελοντισμός* και σκεφτείτε: όλες οι δράσεις που αναφέρατε προηγουμένως μπορούν να περιληφθούν στην περιγραφή της έννοιας που δίνει το λεξικό και γιατί;
 - Ποιες προϋποθέσεις εκπληρώνουν;

εθελοντισμός (ο) η οργανωμένη προσφορά υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο χωρίς την απαίτηση ανταλλάγματος.

4. Έχοντας υπόψη σας τον ορισμό της λέξης *εθελοντισμός* που διαβάσατε προηγουμένως, σκεφτείτε αν οι παρακάτω περιπτώσεις μπορούν να ενταχθούν στην έννοιά του.
 - α. Ένας νεαρός βοηθάει έναν ηλικιωμένο που δυσκολεύεται να επιβιβαστεί στο λεωφορείο.
 - β. Μια ομάδα συγχωριανών έρχεται να μας βοηθήσει στον τρύγο. Την άλλη βδομάδα θα πάμε εμείς στα δικά τους αμπέλια.

- γ. Ένας διάσημος γιατρός εργάζεται στο νοσοκομείο της πόλης μας και έχει θεραπεύσει εκατοντάδες ασθενείς.
5. Ποιες από τις προϋποθέσεις που θέτει ο ορισμός δεν εκπληρώνονται σε καθεμία από τις παραπάνω περιπτώσεις;

Μαθαίνω ότι:

- ▶ Ο **ορισμός** μιας λέξης-έννοιας είναι η ακριβής και σαφής περιγραφή της σημασίας ή των σημασιών της, έτσι ώστε να ξεχωρίζει από κάθε άλλη λέξη-έννοια.
- ▶ Ορίζοντας μια έννοια, δεν την ξεχωρίζουμε μόνο, αλλά ταυτόχρονα και τη συνδέουμε με κάποιες άλλες έννοιες, π.χ. Για να οριστεί ο *εθελοντισμός*:
 - α. χρησιμοποιήθηκε η έννοια/λέξη *υπηρεσία*, της οποίας ο *εθελοντισμός* είναι υπώνυμη και
 - β. χρειάστηκε να προσθέσουμε τη φράση «χωρίς απαίτηση ανταλλάγματος», για να την ξεχωρίσουμε από άλλα είδη υπηρεσιών και για να συμπληρωθεί ο ορισμός.
- ▶ Ο ορισμός μάς βοηθάει:
 - α. **να ταξινομήσουμε**, να συσχετίσουμε μια λέξη με άλλες λέξεις,
 - β. **να συνειδητοποιήσουμε** το σύνολο των πραγμάτων που περιλαμβάνονται στην έννοια της λέξης,
 - γ. **να χρησιμοποιήσουμε** σωστά τη λέξη.

Κείμενο 8 [Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις]

Κατηγορούμε συχνά την ανθρωπότητα πως, ενώ τον τελευταίο αιώνα έχει επιτελέσει τεράστια επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο, στον τομέα της ηθικής έχει μείνει πίσω.

Υπάρχει κάτι που αντικρούει αυτή την άποψη: η δημιουργία και παρουσία, στο δεύτερο του αιώνα μας, των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (NGOs – Non Government Organizations). Πίσω από αυτά τα αρχικά κρύβονται πασίγνωστες κινήσεις όπως η Γκρην Πις, η Διεθνής Αμνηστία, οι Γιατροί χωρίς Σύνορα και οι Γιατροί του Κόσμου, το Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι, η Ομάδα για την Προστασία των Μειονοτήτων κ.ά. [...]

Οι οργανώσεις αυτές λέγονται μη κυβερνητικές, γιατί δεν εξαρτώνται από κυβερνήσεις (ευτυχώς – η ανεξαρτησία είναι προϋπόθεση για τη σωστή λειτουργία τους). Οι πόροι είναι από εισφορές μελών, δωρεές, ιδρύματα και διεθνείς οργανώσεις. Η συνολική προσφορά τους είναι εντυπωσιακή: έχουν σώσει εκατομμύρια ζωές, έχουν προστατέψει πολλές χιλιάδες ανθρώπων από βασανιστήρια και καταπίεση, έχουν βελτιώσει σημαντικά την ποιότητα ζωής.

Εδώ στην Ελλάδα τις αντιμετωπίζουμε περίεργα: Όταν η Διεθνής Αμνηστία και το Παρατηρητήριο του Ελσίνκι καταγγέλλουν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Τουρκία, γράφουμε την είδηση στην πρώτη σελίδα. Όταν οι ίδιες οργανώσεις διαμαρτύρονται για καταπίεση των Μαρτύρων του Ιεχωβά, των Σλαβόφωνων ή των Μουσουλμάνων στην Ελλάδα, είναι ανθελληνικές και πληρωμένες από ξένα κέντρα. Ουσιαστικά μας ενοχλεί η ανεξαρτησία τους: θα τις θέλαμε με το μέρος μας (όπως και όλες τις άλλες εξουσίες) και ξεχνάμε ότι αυτό θα καταργούσε αυτόματα το διεθνές τους κύρος.

Είμαι υπερήφανος που ανήκω στις περισσότερες από αυτές τις οργανώσεις. Πιστεύω πως ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα, ενιαία και αδιαπραγμάτευτα, είναι η μόνη ιδεολογία που μας απέμεινε – αλλά και η μόνη που μας χρειάζεται.

Φιλικά, Νίκος Δήμου
www.ndimou.gr

Διαβάζω και γράφω

1. Από τις παρακάτω ομάδες διαγράψτε το στοιχείο που δεν ταιριάζει:

τρένο, αεροπλάνο, καράβι, ταξίδι

φόβος, χαρά, δικαιώματα, θυμός

Δώστε έναν τίτλο σε κάθε ομάδα λέξεων. • Προσπαθήστε να ορίσετε με όσο το δυνατό μεγαλύτερη ακρίβεια καθεμιά από τις λέξεις της κάθε ομάδας. • Στους ορισμούς των λέξεων της κάθε ομάδας υπάρχει κάποια κοινή λέξη; • Ποια είναι και γιατί;

2. Αντλώντας στοιχεία από το κείμενο 8 γράψτε έναν ορισμό για τις ΜΚΟ που θα μπορούσε να περιληφθεί σε ένα ερμηνευτικό λεξικό.
3. Ο συγγραφέας του κειμένου 8 αναφέρεται στα ανθρώπινα δικαιώματα. Προσπαθήστε να γράψετε έναν ορισμό για την έννοια αυτή. • Χρησιμοποιήστε τις σχετικές σας γνώσεις από τα μαθήματα της Ιστορίας και της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής.

Κείμενο 9 [Δεν τη βλέπεις...]

**Η φτώχεια είναι σαν τη ζέστη.
Δεν τη βλέπεις, την αισθάνεσαι.**

1.200.000.000
άνθρωποι ζουν κάτω από το όριο της απόλυτης φτώχειας. Το αισθάνεσαι;

Στον αναπτυσσόμενο κόσμο η ζωή είναι ένας αγώνας για την καθημερινή επιβίωση. Το φάρμακο που θεραπεύει την πείνα, την εξαθλίωση, τις αρρώστιες και την έλλειψη οικονομικών πόρων δεν είναι ούτε η αδιαφορία, απλά ούτε και η ελεημοσύνη. Η ACTIONAID μάχεται για έναν κόσμο απαλλαγμένο από την ανέχεια και την εξαθλίωση δημιουργώντας τις προϋποθέσεις, τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, που θα επιτρέψουν στους φτωχούς ανθρώπους να ξεπεράσουν τα προβλήματά τους.

act!onaid
Ελλάς

ΥΠΩΝΥΜΑ - ΟΡΙΣΜΟΣ

Ακούω και μιλώ

1. Τι είδους κείμενο είναι το 9 και ποιος είναι ο σκοπός του;
2. Υπάρχουν στο κείμενο 9 φράσεις που φαίνονται εκ πρώτης όψεως σαν ορισμοί; Ποιες;
3. Γιατί δεν αποτελούν ορισμούς οι φράσεις αυτές; • Ποιες προδιαγραφές των ορισμών δεν εκπληρώνουν;

Διαβάζω και γράφω

1. Προσπαθήστε να γράψετε έναν ορισμό για τη λέξη *φτώχεια*. Ο ορισμός σας να περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία για να περιγραφεί η σημασία της λέξης και μόνο αυτή.
2. Βρείτε από τρία διαφορετικά μαθήματα που διδάσκεστε ορισμούς λέξεων και γράψτε τους στο τετράδιό σας.
3. Μελετήστε τους ορισμούς αυτούς και αναζητήστε:
 - α. τη γενικότερη έννοια στην οποία εντάσσεται η κάθε λέξη που ορίζεται
 - β. με τη βοήθεια ποιων άλλων εννοιών ορίζεται σε κάθε περίπτωση το ζητούμενο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΛΟΓΟΥ

Ακούω και μιλώ

1. Πώς θα ερμηνεύατε το διπλανό σκίτσο; • Συζητήστε το μήνυμά του με τους συμμαθητές σας. • Ύστερα από τη συζήτηση τι λεζάντα θα βάζατε στο σκίτσο;

Σκίτσο από το βιβλίο *Σχολείο χωρίς σύνορα. Μαθητικά γυμνάσματα στα ανθρώπινα δικαιώματα*, Παύλος Χαραμής (επιμ.), Κέντρο Μελετών και Τεκμηρίωσης (ΚΕΜΕΤΕ) της ΟΛΜΕ, ΟΕΔΒ, 2000

2. Λίγες μέρες πριν από τον Αντικαρκινικό Έρανο βρήκαμε στον Τύπο αυτή τη δημοσίευση. Πώς κρίνετε το συνδυασμό λόγου εικόνας που επιχειρείται στη δημοσίευση; • Εξηγηρετεί αποτελεσματικά το σκοπό της; • Πώς θα σχεδιάζατε εσείς την αφίσα του εράνου για την ερχόμενη χρονιά; Συζητήστε στην τάξη τις ιδέες σας.

Διαφημιστική καταχώριση στον Τύπο, 2004

3. Η Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρεία θα κάνει τον ετήσιο αντικαρκινικό έρανο. Για το λόγο αυτό έστειλε στους διαχειριστές των πολυκατοικιών μια επιστολή με την οποία τους παρακαλεί να ενημερώσουν όλους τους ενοίκους της πολυκατοικίας τους για τον έρανο. • Αν ήσασταν εσείς στη θέση του διαχειριστή, πώς θα απευθυνόσασταν στους γείτονές σας και με ποια λόγια θα προσπαθούσατε να τους πείσετε ότι αξίζει να προσφέρουν όσο περισσότερα χρήματα μπορούν; • Αναπαραστήστε στην τάξη τη σκηνή αυτή.
4. «Δυο πεπειθήσεις από έντονη βίωση ρίχνουν τον ίσιο τους στην ύπαρξή μου. Η πρώτη, πως ο κόσμος είναι ένα ανεξήγητο μυστήριο γεμάτο πόνο, η δεύτερη, πως γεννήθηκα σε μιαν εποχή πνευματικής παρακμής. Τις ξεπέρασα όμως και τις δυο αυτές πεπειθήσεις, με το συλλογισμό, που μ' οδήγησε ως την ηθική επιβεβαίωση του κόσμου και της ζωής, τη βασισμένη στο σεβασμό της ζωής. Χάρη σ' αυτή την επιβεβαίωση η ζωή μου απέκτησε θεμέλιο και σκοπό».

Τάσος Αθανασιάδης, *Αλβέρτος Σβάιτσερ, Ο ποιητής της χριστιανικής δράσης*, εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 1998

- α. Από ποιες απαισιόδοξες σκέψεις ξεκινάει ο συγγραφέας;
β. Πώς αποκτάει τελικά η ζωή του «θεμέλιο και σκοπό»;
γ. Συζητήστε στην τάξη αν συμμερίζεστε τις αρχικές απαισιόδοξες σκέψεις του.
δ. Η διέξοδος που προτείνει στο τέλος ο συγγραφέας πώς θα μπορούσε να εφαρμοστεί σήμερα στην καθημερινή ζωή;

Διαβάζω και γράφω

1. Δείτε παρακάτω πώς εκφράζουν δύο ποιητές την ιδέα της αλληλεγγύης και της συνεργασίας στον κόσμο.
• Μπορείτε να γράψετε κι εσείς μερικούς στίχους πάνω στο ίδιο θέμα;

Μισό μήλο εμείς,
άλλο μισό ο απέραντος κόσμος.
Μισό μήλο εμείς,
άλλο μισό οι άνθρωποι.
Μισό μήλο εσύ,
άλλο μισό εγώ
εμείς...

Ναζίμ Χικμέτ

«Όταν κι ένας από μας απουσιάζει
αργεί ένα χρόνο ο κόσμος...»

Γιάννης Ρίτσος

2. Προσδιορίστε ένα κοινωνικό ή περιβαλλοντικό πρόβλημα που θεωρείτε σημαντικό για την περιοχή σας και για το οποίο θα αξίζει να αναπτύξετε εθελοντική δράση. • Αναζητήστε στο Διαδίκτυο με λέξεις-κλειδιά ή σε άλλες πηγές τους φορείς εκείνους που δραστηριοποιούνται στο θέμα που σας ενδιαφέρει. Επιλέξτε έναν φορέα και απευθυνθείτε σ' αυτόν. • Περιγράψτε το πρόβλημα που σας απασχολεί και ζητήστε τη συνεργασία του για την αντιμετώπισή του.

Για να αξιολογήσετε τα κείμενά σας, ελέγξτε αν:

- η επιλογή του προβλήματος είναι αιτιολογημένη,
 - η περιγραφή είναι σαφής και ακριβής και αποφεύγει τις υπερβολές και τους υψηλούς συναισθηματικούς τόνους,
 - χρησιμοποιείται σωστά ο υποταγμένος λόγος,
 - τα κείμενα έχουν ύφος και μορφή αντίστοιχα προς το είδος της επιστολής που ζητείται.
3. Χωριστείτε σε ομάδες και αναζητήστε στα βιβλία άλλων μαθημάτων (π.χ. Ιστορίας, Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Κειμένων Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας) ή αντλήστε από την προσωπική σας εμπειρία ή από το Διαδίκτυο (π.χ. στη διεύθυνση www.anthropos.gr) περιπτώσεις συμπαράστασης και αλλη-

λεγγύης ανάμεσα σε λαούς, κοινωνικές ομάδες ή άτομα. Αφού παρουσιάσει η κάθε ομάδα συνοπτικά μια περίπτωση ανθρώπινης αλληλεγγύης, να εξηγήσει πώς αυτή επηρέασε την εξέλιξη της κατάστασης. Τέλος, με υποθετικούς συλλογισμούς (αν... τότε...) να περιγράψει πώς θα μπορούσαν να είχαν εξελιχτεί τα πράγματα, αν έλειπε η δράση αυτή. Μπορείτε να δημοσιεύσετε τα κείμενά σας στην ιστοσελίδα του σχολείου σας.

Διαθεματική εργασία

- ▶ Σε συνεργασία με το σύμβουλο Επαγγελματικού Προσανατολισμού και τον καθηγητή Πληροφορικής σχεδιάστε μια έρευνα για να διαπιστώσετε κατά πόσο οι νέοι της ηλικίας σας διαλέγουν το μελλοντικό τους επάγγελμα λαμβάνοντας υπόψη το κριτήριο της κοινωνικής προσφοράς. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε οποιαδήποτε μέθοδο έρευνας (π.χ. ερωτηματολόγιο, συνεντεύξεις). Επεξεργαστείτε στη συνέχεια με τη βοήθεια του Μαθηματικού σας τα στοιχεία που θα έχετε συγκεντρώσει και απεικονίστε τα με διαγράμματα. Σχολιάστε τα ευρήματά σας σε ένα σύντομο κείμενο. Αναρτήστε το αποτέλεσμα της εργασίας σας στον πίνακα ανακοινώσεων του σχολείου σας.

ΑΣ ΘΥΜΗΘΟΥΜΕ ΤΙ ΜΑΘΑΜΕ Σ' ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ

- ▶ Οι φράσεις που περιέχουν χρονικές ενδείξεις είναι απαραίτητες σε πολλά είδη κειμένων και ιδιαίτερα στα αφηγηματικά.
- ▶ Ένας τρόπος, για να δείξουμε το χρόνο, είναι οι προτάσεις.
- ▶ Σύνδεσμοι που χρησιμοποιούμε για να δηλώσουμε
το ταυτόχρονο:
το προτερόχρονο:
το υστερόχρονο:

- ▶ Ένα ζευγάρι προτάσεων, στο οποίο η μία πρόταση αποτελεί όρο για να ισχύσει η άλλη, είναι ένας

- ▶ Στους παρακάτω υποθετικούς λόγους βάζω ✓ στο σωστό:

	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ	ΑΝΤΙΘΕΤΟ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ
– Αν έρθεις, θα περάσουμε καλά.	☐	☐
– Αν είχες έρθει, θα περνούσαμε καλά.	☐	☐

- ▶ Η λέξη είναι υπώνυμο της λέξης *ζώο*. Γιατί;
- ▶ Για να ορίσουμε μια λέξη:
 - πρέπει να την εντάξουμε
 - πρέπει να προσθέσουμε κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της που την από τις άλλες λέξεις που εντάσσονται στην ίδια γενικότερη έννοια.